

"Wel een hele zit, maar een leuk gevarieerd programma". Dat was één van de vele positieve reacties na afloop van de zevende landelijke dag van De Vlinderstichting op 6 maart 1993. Ruim 400 vlinderliefhebbers werden in Ede vergast op boeiende lezingen, een veelheid aan prachtige dia's en vlinderwinkelartikelen in de wandelgangen. Voor wie er niet bij kon zijn een korte impressie.

Landelijke Vlinderdag '93

tekst:
**Hans
Buesink**

Na de opening van de dag vertelt Jan van der Made (De Vlinderstichting) hoe het allemaal zo gekomen is: de oprichting en groei van De Vlinderstichting. Ongerustheid over de vlinderstand leidde in 1980 tot de start van het Landelijke Dagvlinderproject, in 1983 gevolgd door de oprichting van de Stichting Vlinderonderzoek ("Herkent u het oude logo nog?"). Het besef dat de alarmbel geluid moest worden, deed De Vlinderstichting snel groeien. "In 1989 organiseerden we vanaf slechts 8 vierkante meter het Vlinderjaar", herinnert Jan zich, "in dat zelfde jaar werd ook het belangrijke en invloedrijke Beschermingsplan Dagvlinders gepresenteerd." Daarna is er veel gebeurd en veel ten goede veranderd. Jan: "De balans van 10 jaar De Vlinderstichting is zeker positief. Meer en meer wordt er in het beleid en beheer rekening gehouden met vlinders. Hopelijk kunnen we over 10 jaar zeggen dat het tij gekeerd is en dat het weer goed gaat met de dagvlinders in Nederland."

Onderzoek in Nederland en België

Onder de titel 'Hoog bezoek in Nederland' maakt Kars Veling (De Vlinderstichting) de waarnemers van het project Vlinders in het Nederlandse Landschap (VNL) alvast warm voor het komende vlinderjaar door een terugblik op 1992. Er zijn veel zeldzame soorten gezien: Gele Luzernevlinders, Resedawitjes, Keizersmantels, Koningspages en Koninginnepages. Deze laatste soort was vooral in het Zuiden van het land massaal aanwe-

zig. Aangezien er ook rupsen zijn gevonden, bestaat de kans dat de Koninginnepages ook in 1993 weer opduiken. Kars: "Kan ik ze zelf misschien ook eens in Nederland zien".

Het VNL-project loopt goed ("binnenkort hebben we een half miljoen vlinders in de computer zitten") en om de waarnemers te bedanken en te stimuleren worden de 'topvlinderaars' van Nederland in de bloemen gezet. Topscoorder blijkt Piet Zumkehr van Terschelling te zijn (6.780 waarnemingen van in totaal 37.516 vlinders in de laatste 10 jaar), op de voet gevolgd door broeder Frans Melkert en de heer en mevrouw Hoornveld.

Ook met het monitoringproject gaat het prima, zo blijkt uit het verhaal van Chris van Swaay (De Vlinderstichting). Het aantal routes is in drie jaar tijd van nog geen 50 naar ruim 200 gestegen en de spreiding van telgebieden over het land is redelijk. "Ook voor de monitoringmedewerkers was 1992 een leuk jaar", verduidelijkt Chris van Swaay zijn grafieken en tabellen, "in bijna alle gebieden zagen de waarnemers meer soorten dan in 1991." Niet met alle soorten ging het overigens goed: het Hooibeestje, de Bruine vuurvlinder en het Heideblauwtje bleken bijvoorbeeld in aantal achteruit te zijn gegaan. Chris: "Reden te meer om mee te blijven doen aan het project en zo de vinger aan de pols te houden. Dit kan vooral door op bestaande monitoringroutes te blijven tellen."

Luk Daniëls (JNM-Dagvlinderproject) laat aan de hand van verspreidingskaartjes zien dat het vlinderonderzoek in

België ook goed op gang komt. Ruim 350 waarnemers verzamelden er al zo'n 70.000 waarnemingen. Luk: "De Belgische gegevens vullen de Nederlandse data prima aan. Zo bleek uit combinatie van waarnemingen dat de Gele luzernevlinders in 1992 niet via België, maar door Duitsland naar Nederland trokken". Wie in de vakantie in België gaat vlinderen wordt opgeroepen de waarnemingen aan Luk te sturen, vooral uit de Voerstreek zijn waarnemingen zeer welkom.

Van natuurgebied tot in de tuin

Na de lunch maakt het onderzoek plaats voor de toepassing. Koos Dansen (Gelders Landschap) neemt de zaal mee naar een aantal gebieden dat het Landschap in beheer heeft. Op allerlei manieren probeert de beherende instantie daar de gevolgen van verdroging, verzuring en vermeting tegen te gaan. Het plaggen, begrazen en kleinschalig beheren, zo blijkt uit de dia's, heeft duidelijk een positief effect op de natuur. "Vroeger hielden we bij het beheer vooral rekening met planten en vogels", legt Koos uit. "De ontwikkeling om ook via vlinders naar het ecosysteem te kijken is nog maar pril." Dat dit zeker zin heeft blijkt op het landgoed Hagen waar op advies van De Vlinderstichting een aantal vlindervriendelijke maatregelen zijn genomen. Koos: "Onder andere de Kleine ijsvogelvlinder profiteert daar van de beheersingrepen."

Niet alleen in natuureservaten, ook in de stad kan er veel voor vlinders gedaan worden. Pieter Veenstra (Groenvoorziening Gemeente Naarden) laat in een mitrailleurvuur van dia's ("teveel dia's meeslepen, dat is mijn handicap") zien hoe het stedelijk groen eruit kan zien als je de natuur meer haar gang laat gaan. Piet: "Zulke gladde gazons, bijna biljartlakens, dat is toch om te huilen! En dat terwijl het ook anders kan: hier in Naarden staan de bloemen tot aan de voordeur, volop voedsel voor insecten." Niet alleen vlinders, ook zoogdieren, vogels en reptielen profiteren in Naarden van het natuurlijke groenbeheer.

Hoe op nog kleinere schaal, in de tuin, rekening kan worden gehouden met dagvlinders vertelt Liesbeth ten Hallers-van Hees (tuinarchitect en mede-auteur van het boekje 'Uw tuin vol vlinders'). Vooral planten die voor vlinders meerdere functies vervullen (waard- en nectarplant) en die bovendien mooi zijn of lekker ruiken zijn geknipt voor een vlindertuin. In sommige gevallen concurreert de spreker zelfs met de rupsen van het Oranjepijpje in haar tuin: "Ik mag graag een boterham met kaas en Look-zonder-look eten."

Na de koffie legt Rosa Lucassen (Consulentschap Natuur- en Milieu-Educatie Gelderland) uit hoe in het Rivierengebied in 1993 een groot vlinderproject uitgevoerd zal worden. Rosa: "Kan dus nog geen dia's van het resultaat laten zien, misschien is dat een opluchting, misschien een teleurstelling." Vlinders blijken in elk geval prima geschikt als milieu- en natuureducatieobject. Maar liefst 15 gemeenten zullen meedoen aan groenbeheerprojecten, voorlichtingsavonden voor bewoners en het organiseren van exposities. "Bovendien wordt op 77 scholen twee weken lesgegeven over vlinders", vertelt Rosa enthousiast. "In het Rivierengebied is het goed gelukt om initiatieven op natuur- en milieugebied vanuit verschillende hoeken te bundelen", gaat Rosa verder, "binnenkort zullen we zien hoe het loopt. Als het goed gaat heeft zo'n vlinderproject wel een begin, maar geen einde."

Vlinders zijn ook gewoon leuk

Tot slot vertrekt de zaal met Henkjan Kievit (De Vlinderstichting) naar de Spaanse Pyreneeën om, zoals hij zegt, "gewoon te genieten van vlinders". Door al dat onderzoeks-, beheers- en voorlichtingswerk zou je tenslotte bijna vergeten dat vlinders gewoon mooi zijn om naar te kijken. Henkjan laat prachtige dia's zien van een deel van de 121 soorten dagvlinders die rond Jaca zijn waargenomen. "Als je wilt kijken, determineren én fotograferen wordt je daar bijna gek", verzucht Henkjan, "bijkomen van de stress op het werk is er niet bij met al die rondscheurende luzernevlinders, rondfladderende blauwtjes en rondardende dikkopjes." De dag wordt afgesloten met de mogelijkheid tot het stellen van vragen. "Hoe kan ik het gemeentelijke groenbeleid beïnvloeden?", "Waarom komt er alleen vieze derrie uit de poppen van mijn gekweekte vlinders?" en, "Hoe zit het met het sponsorbeleid van de Vlinderstichting?"

Tenslotte sluit Jan van der Made de dag af met de oproep de in 10 jaar sterk gegroeide Vlinderstichting te blijven steunen en verder te helpen groeien.